

Myyränmetsästäjä

Mirja Vuopio

Tapani Vartiainen

vät ole yhtä tehokkaita kuin esimerkiksi savanneilla, mutta hakkuut tuovat tilaa tehokkaammille tartunnanlevittäjille. Samoin keinokastelu on luonut malariasääksille lisääntymisalueita. Vakaat ympäristöolosuhteet pitäisivät malarian leviämisen paremmin kurissa.

Euroopasta malaria hävitettiin vuoden 1975 loppuun mennessä, mutta matkailijoiden ja siirtolaisten mukana malariaa tulee Eurooppaan edelleenkin, nykyisin jopa 10 000 tapausta vuosittain. Myös lisääntyneet lämpimät jaksot, sateet ja tulvat edistävät malarian leviämistä yhä pohjoisemmaksi.

Maailman terveysjärjestön arvioiden mukaan joka vuosi malariaan sairastuu 300–500 miljoonaa ja kuolee 2–3 miljoonaa ihmistä. Suomessa todetaan vuosittain malaria 30–40 henkilöllä. Valtaosa tartunnoista on saatu Afrikasta. ■

vana. Ennen uuden jakson alkua hankkeessa mukana olevat osapuolet joutuvat määrittelemään seuraavan jakson yksityiskohtaiset tavoitteet. Tämä menettely mahdollistaa sen, että hankkeissa voidaan huomioida myös muuttuvat tutkimustarpeet, EU:n tutkimusosaston tiedesihteeri **Kirsi Haavisto** kertoo.

– Olen tyytyväinen EDEN-projektin ensimmäiseen jaksoon, ja erityisen tyytyväinen työhön, jota hankkeessa on tehty tiedon keräämisen ja järjestämisen osalta. Tieto on tietopankeissa sellaisessa muodossa, että kaikki tutkimuksessa mukana olevat voivat hyödyntää sitä. Myös Euroopan unionin nimeämät ulkopuoliset arvioijat ovat olleet tyytyväisiä hankkeen etenemiseen. Etukäteen arvioijia huolestutti suuresti se, miten tällaista jättihanketta pystytään hallinnoimaan, mutta huolet ovat osoittautuneet turhiksi, Haavisto kertoo tyytyväisenä.

Euroopan unionin tavoitteena on saada tutkittavista taudeista niin sanottuja riskikarttoja, jotka kertovat tautien leviämisestä eri tekijöiden muuttuessa. Riskikartat ovat hyviä työvälineitä unionin ympäristöpolitiikasta ja kansanterveydestä päättävillä viranomaisilla.

Haavisto kannustaa suomalaisia mukaan kansainvälisiin tutkimusprojekteihin. Pienet maat kuten Suomi saavat tällaisten projektien kautta laajat tutkimusaineistot käyttöönsä.

Lisätietoja: www.eden-fp6project.net

Eläkkeelle siirtynyt Metlan pitkäaikainen työntekijä **Asko ”Kieku” Kaikusalo** oli mukana viemässä suomalaista pikkunisäkkästudkimusta maailmankartalle, eikä sellainen työ pääty noin vain. Kaikusalo ei aio lopettaa myyränpyyntiä.

Asko Kaikusalo työskenteli Metlassa myyrätutkimusten parissa 33 vuotta. Hän on touhunnut pikkunisäkkäiden kanssa koulupolusta alkaen. Palkkaa ehtivät maksaa Metlan lisäksi ainakin Suomen Matkailuliitto, Maatalouden tutkimuskeskus ja Helsingin yliopisto.

Professori **Olavi Kalela** vei nuoren Askon Kilpisjärvelle ja tutustutti sopuleihin. Kalela aloitti pikkunisäkkästudkimukset Lapissa jo heti sotien jälkeen. Paljon ei jäänyt jälkeen Kaikusalo, joka vietti hiiriharrastuksen 50-vuotisjuhlaa viime lokakuussa.

Yhteisen koulun, tosin eri aikoihin käydyn, Norssin luonto-seurasta alkanut yhteistyö Heikki Henttosen kanssa on ollut antoisaa. Nykyisin Heikin tuntee koko maailma ja Kaikusalo on ylpeä kasvatistaan.

Kymmeniä lajeja ja tuhansia yksilöitä

Kaikusalo korostaa olevansa luontoharrastaja. Vaikka työ onkin painottunut pikkunisäkkäisiin ja kasvattanut myyrämiehen mainetta, ovat monet muutkin luontokappaleet sydäntä lähellä. Naalit, pienpedot, linnut ja kalat – niin koukussa kuin lautasellakin, ovat aina kiinnostaneet.

Viidenkymmenen vuoden aikana Kaikusalon käsien kautta on kulkenut kymmeniä lajeja ja kaikkiaan kymmeniä tuhansia eläinyksilöitä. Hän korostaa kuitenkin, että niin montaa ei ole tullut tapettua, vaan työhön on kuulunut myös elävien ja kuolleena löydettyjen näytteiden käsittelyä. Parhaina sopolivaellusvuosina 1970-luvulla yhden maastokauden aikana saatettiin käsitellä pari tuhatta pikku vaeltajaa.

Mies tunnetaan paitsi myyrästä, myös taitavasta sanankäytöstä. Ajatus sopolikirjasta alkoi muhia jo vuonna 1960. Ensimmäisenä

esikuvana oli **Yrjö Kokko** luontokirjoineen. Yli neljäkymmentä vuotta meni, että haaveesta tuli totta, kun 2003 ilmestyi kirja Sopolipoluilla. Kaikusalo on kirjoittanut kaikkiaan kymmenkunta kirjaa, ja lisäksi on julkaissut paljon artikkeleita ja valokuvia.

Tiedonjulkistamispalkintoa ei ole tyrketty, vaikka Kaikusalo on jakanut luontoon liittyvää tietoutta radio- ja televisiotuotantoihin. Itse hän arvostaa korkeimmalle ne vuodet, jolloin hän työskenteli päätoimisena tunturioppaana Yliperällä.

Lintuinfluenssa ei pelota

Lintuinfluenssasta eläinten kanssa elämäntyönsä tehnyt mies tuumaa, että antaa tulla vaan. Ihmispopulaatio siinä vähän harvenee, ja kyllähän se tietenkin kirpaisee, jos kohdalle sattuu.

Omat matkusteluhaaveet kohdistuvat Tytärsaareen Suomenlahdelle. Tytärsaari oli aikanaan elinvoimainen suomalainen saariyhteisö. Sodan jälkeen talot siirrettiin venäläisten huviloiksi. Nyt Tytärsaari on tammihii-riparatiisi. WWF:n kahden miehen tammihii-riityryhmän merkeissä Kaikusalo on joskus retkeillyt siellä yhdessä **Ilkka Koiviston** ja virolaisten kollegojen kanssa. Venäjän valtiolle kuuluva saari ei ole ihan jokapojan retkipaikka, sillä sinne tarvitaan monet luvat ja leimat. Silti se houkuttelee yhä.

– Tytärsaaren on vain hetki hetkeltä suurempi ikävä.

Metlan Ojajoen kenttäasema eli vanha nimismiehen virkatalo toimi Kaikusalon ja perheen kotina vuosikymmenet. Heti alusta alkaen kasvatettiin tutkimusmyyriä, ja pikkuhiljaa Ojajolle alkoi kertyä myös myyriä syöviä petoja. Ansa-vaimon oli tyytyminen eläinten syöttäjän tehtävään, ennen pitkää Metlan palkkalistoilla.

Nyt Asko ja Ansa asuvat Lopen kirkolla rivitalossa. Parisunnalla on neljä jälkeläistä ja heillä edelleen myös yhteensä neljä lasta. Ehkäpä nouseva polvi saa myös aikanaan oppia myyränpyynnin saloihin.